



Hawlio budd-daliadau pan mae gennych ganser: Cymraeg

Claiming benefits when you have cancer: Welsh

Mae'r wybodaeth hon yn ymwneud â hawlio budd-daliadau pan mae gennych ganser.

Os oes gennych unrhyw gwestiynau am y wybodaeth hon, gallwch ofyn i'ch meddyg neu nyrs yn yr ysbyty lle rydych yn cael eich triniaeth.

Gallwch hefyd ffonio Cymorth Canser Macmillan ar radffôn 0808 808 00 00, 7 diwrnod yr wythnos rhwng 8am ac 8pm. Mae gennym gyfieithwyr, fel y gallwch siarad â ni yn eich iaith eich hun. Pan fyddwch yn ein ffonio, dywedwch wrthym yn Saesneg pa iaith yr ydych ei hangen.

Mae yna ragor o wybodaeth ar ganser yn yr iaith hon ac mewn ieithoedd eraill ar macmillan.org.uk/translations

Mae'r wybodaeth hon yn trafod:

- Beth yw budd-daliadau?
- Os na chawsoch eich geni yn y DU
- Os oes gennych anghenion gofal neu symudedd
- Os na allwch weithio neu os ydych ar gyflog isel
- Os ydych chi'n gofalu am rywun â chanser
- Help gyda chostau tai
- Os ydych chi wedi cyrraedd oedran pensiwn
- Beth i'w wneud nesaf
- Cael y gofal a'r cymorth cywir i chi
- Sut y gall Macmillan eich helpu chi
- Mwy o wybodaeth yn Gymraeg
- Cyfeiriadau a diolchiadau

Beth yw budd-daliadau?

Mae budd-daliadau'n daliadau oddi wrth y llywodraeth i bobl sydd angen help gyda chost byw. Pan mae gennych chi ganser, efallai y gallech gael budd-daliadau os ydych:

- yn sâl
- yn anabl
- ar incwm isel
- yn gofalu am rywun.

Mae sawl math gwahanol o fudd-daliadau. Yn y daflen ffeithiau hon byddwn yn esbonio rhai o'r rhai cyffredin.

Os na chawsoch eich geni yn y DU

Efallai na chewch rai budd-daliadau os:

- ydych chi wedi dod o wlad arall i fyw neu i weithio yn y DU
- ydych yn berson sy'n ceisio lloches.

Gall y rheolau fod yn anodd eu deall a gallant ddibynnu ar o ba wlad rydych chi'ch a'ch teulu yn dod yn wreiddiol. Gallwch ffonio Macmillan ar 0808 808 00 00 a siarad gydag un o'n cynghorwyr am gyngor.

Os oes gennych anghenion gofal neu symudedd

Mae'r budd-daliadau y gallwch eu hawlio yn wahanol yn dibynnu ar ble rydych yn byw ac os ydych yn hŷn neu'n iau nag oedran Pensiwn y Wladwriaeth. Mae'r oedran hwn yn dibynnu ar bryd y cawsoch chi eich geni. Gallwch weld beth yw'ch oedran Pensiwn y Wladwriaeth yn [gov.uk/state-pension-age](https://www.gov.uk/state-pension-age)

Ar gyfer pobl sy'n byw yng Nghymru, Lloegr neu Ogledd Iwerddon:

- **Mae Taliad Annibyniaeth Bersonol** ar gyfer pobl o dan oedran Pensiwn y Wladwriaeth sy'n cael problemau gyda thasgau bob dydd, symud o gwmpas, neu'r ddau. Mae'r problemau oherwydd cyflyrau iechyd hirdymor neu anabled.
- **Mae Lwfans Gweini** ar gyfer pobl oedran Pensiwn y Wladwriaeth neu'n hŷn nag sydd ag anghenion gofal personol oherwydd salwch neu anabled.

Ar gyfer pobl sy'n byw yn Yr Alban:

- Mae Taliad Anabledd Oedolionar gyfer pobl o dan oedran Pensiwn y Wladwriaeth sy'n cael problemau gyda thasgau bob dydd, symud o gwmpas, neu'r ddau. Mae'r problemau oherwydd cyflyrau iechyd hirdymor neu anabledd.
- Mae Taliad Anabledd Oedran Pensiwn ar gyfer pobl sydd wedi cyrraedd oedran Pensiwn y Wladwriaeth neu drosodd sydd ag anghenion gofal personol oherwydd salwch neu anabledd.

Os na ellir gwella'r canser, efallai y gallwch wneud cais am y budd-daliadau hyn o dan reolau arbennig. Mae'r rheolau hyn yn golygu y cewch y budd-dal yn gyflym ac ar y gyfradd uchaf. Gall eich meddyg neu'ch nyrs eich helpu gyda hyn.

Os na allwch weithio neu os ydych ar gyflog isel

- Mae Tâl Salwch Statudol ar gyfer pobl y mae angen iddynt gymryd amser i ffwrdd o'r gwaith am eu bod yn sâl. Os ydych chi'n gymwys ar ei gyfer, bydd yn rhaid i'ch cyflogwr ei dalu i chi bob wythnos. Bydd yn ei dalu am hyd at 28 wythnos o salwch.
- Mae'r Lwfans Cyflogaeth a Chymorth ar gyfer pobl dan oedran Pensiwn y Wladwriaeth sydd wedi bod â salwch neu anabledd sy'n effeithio ar faint gallant weithio. Efallai y byddwch yn gallu cael y budd-dal hwn os na allwch weithio neu os mai dim ond ychydig o waith allwch chi ei wneud.
- Os nad ydych chi'n ennill llawer o arian neu os na allwch chi weithio, efallai y byddwch yn gallu cael **Credyd Cynhwysol**. Mae hyn yn dibynnu ar ble'r ydych chi'n byw. Bydd sut i hawlio yn ddibynnol ar ble rydych yn byw. Os ydych yn byw yng Nghymru, Lloegr neu'r Alban, ewch i gov.uk/universal-credit Os ydych yn byw yng Ngogledd Iwerddon, ewch i nidirect.gov.uk/universal-credit

Os ydych chi'n gofalu am rywun â chanser

Os ydych yn gofalu am rywun sydd â llawer o anghenion gofal, efallai y byddwch yn cael:

- Lwfans Gofalwr os ydych yn byw yng Nghymru, Lloegr neu Ogledd Iwerddon
- Taliad Cymorth i Ofalwyr os ydych yn byw yn Yr Alban.

Mae'n rhaid i chi fod yn 16 oed neu hŷn. Mae'n rhaid i chi fod yn gofalu am y person am o leiaf 35 awr yr wythnos. Does dim angen i chi fod yn perthyn iddyn nhw nac yn byw gyda'ch gilydd. Gallwch gael y budd-dal hwn hyd yn oed os ydych yn gwneud rhywfaint o waith cyflogedig.

- **Credyd Gofalwyr.** Nid yw hyn yn rhoi unrhyw arian i chi. Ond mae'n helpu i ddiogelu eich hawl i Bensiwn y Wladwriaeth yn ddiweddarach yn eich bywyd. Mae'n rhaid i chi ofalu am o leiaf un unigolyn am 20 awr neu fwy'r wythnos i'w gael.

Help gyda chostau tai

- Os gallwch gael **Credyd Cynhwysol**, efallai y byddwch yn gallu cael taliad i helpu gyda'ch rhent neu gostau tai eraill.
- **Gall Budd-dal Tai** eich helpu i dalu eich rhent os oes gennych incwm isel ac yn oedran Pensiwn y Wladwriaeth. Gall fod o gymorth hefyd os ydych yn byw mewn tai â chymorth, tai gwarchod neu dai dros dro.

Os ydych chi wedi cyrraedd oedran pensiwn

- Mae Pensiwn y Wladwriaeth yn daliad wythnosol rydych yn ei gael gan y llywodraeth pan fyddwch yn cyrraedd oed penodol. Mae'r oedran hwn yn dibynnu ar bryd y cawsoch chi eich geni. Gallwch weld beth yw'ch oedran Pensiwn y Wladwriaeth yn [gov.uk/state-pension-age](https://www.gov.uk/state-pension-age)
- **Mae Credyd Pensiwn** ar gyfer pobl sydd wedi cyrraedd oedran Pensiwn y Wladwriaeth ac sydd ar incwm isel. Mae'n rhoi swm ychwanegol i chi ar ben eich Pensiwn y Wladwriaeth.

Beth i'w wneud nesaf

Yn y wybodaeth hon, dim ond rhai o'r manteision sydd ar gael yr ydym wedi sôn amdanynt. Mae'n syniad da siarad ag un o'n cynghorwyr i gael gwybod mwy am fudd-daliadau. Gallwch ein ffonio am ddim ar **0808 808 00 00**.

Gallwch ddod o hyd i ragor o wybodaeth a gwneud cais am fudd-daliadau ar-lein. Ewch i:

- [gov.uk](https://www.gov.uk) os ydych yn byw yng Nghymru, Lloegr neu'r Alban
- [socialsecurity.gov.scot](https://www.socialsecurity.gov.scot) os ydych yn byw yn Yr Alban
- [nidirect.gov.uk](https://www.nidirect.gov.uk) os ydych yn byw yng Ngogledd Iwerddon.

Cael y gofal a'r cymorth cywir i chi

Os oes gennych ganser a ddim yn siarad Saesneg, efallai eich bod yn poeni y bydd hyn yn effeithio ar eich triniaeth a'ch gofal canser. Ond dylai eich tîm gofal iechyd gynnig gofal, cymorth a gwybodaeth i chi sy'n bodloni'ch anghenion.

Gwyddom y gall pobl wynebu heriau ychwanegol weithiau wrth gael y cymorth cywir. Er enghraifft, os ydych chi'n gweithio neu os oes gennych chi deulu, efallai y byddwch chi hefyd yn poeni am arian a chostau cludiant. Gall hyn i gyd fod yn straen ac yn anodd ymdopi ag ef.

Tudalen 4 o 14 Dalen ffeithiau Macmillan 2025: Hawlio budd-daliadau pan mae gennych ganser

Sut y gall Macmillan eich helpu chi

Yn Macmillan, rydym yn gwybod sut y gall diagnosis canser effeithio ar bopeth, ac rydym yma i'ch cefnogi.

Llinell Gymorth Macmillan

Mae gennym ni gyfieithwyr, felly gallwch chi siarad â ni yn eich iaith. Dywedwch wrthym, yn Saesneg, yr iaith rydych am ei defnyddio.

Gall ein hymgynghorwyr arbenigol ar Llinell Gymorth Macmillan helpu gyda'ch cwestiynau meddygol neu fod yno i wrando os ydych angen rhywun i siarad â nhw. Mae'r llinell ffôn gyfrinachol am ddim ar agor 7 diwrnod yr wythnos, 8am i 8pm. Ffoniwch ni ar **0808 808 00 00**.

Gwefan Macmillan

Mae ein gwefan yn cynnwys llawer o wybodaeth yn Saesneg am ganser. Mae yna ragor o wybodaeth ar ganser mewn ieithoedd eraill hefyd ar macmillan.org.uk/translations

Efallai y byddwn hefyd yn gallu trefnu cyfieithiadau yn unig i chi. E-bostiwch informationproductionteam@macmillan.org.uk i ddweud wrthym yr hyn rydych ei angen.

Canolfannau gwybodaeth

Mae ein canolfannau gwybodaeth a chymorth wedi eu lleoli mewn ysbytai, llyfrgelloedd a chanolfannau symudol. Ymwelwch ag un i gael y wybodaeth sydd ei hangen arnoch a siaradwch â rhywun wyneb yn wyneb. Cewch hyd i'ch canolfan agosaf ar macmillan.org.uk/informationcentres neu ffoniwch ni ar **0808 808 00 00**.

Grwpiau cefnogaeth lleol

Mewn grŵp cefnogaeth, gallwch siarad â phobl eraill wedi'u heffeithio gan ganser. Gallwch ddysgu am grwpiau cefnogaeth yn eich ardal ar macmillan.org.uk/supportgroups neu ffoniwch ni ar **0808 808 00 00**.

Cymuned Ar-lein Macmillan

Gallwch hefyd siarad â phobl eraill y mae canser wedi effeithio arnynt ar-lein yn macmillan.org.uk/community

Gallwch ei defnyddio ar unrhyw adeg o'r dydd neu'r nos. Gallwch rannu'ch profiadau, gofyn cwestiynau, neu ddarllen yr hyn mae pobl wedi eu postio.

Mwy o wybodaeth yn Gymraeg

Mae gennym wybodaeth yn Gymraeg am y pynciau hyn:

Arwyddion a symptomau cancer

- Cardiau arwyddion a symptomau

Os cewch ddiagnosis o ganser

- Gofal Cancer yn y DU
- Gofal iechyd ar gyfer ffoaduriaid a phobl sy'n ceisio lloches
- Os cewch ddiagnosis o ganser

Mathau o ganser

- Cancer y coluddyn
- Cancer y fron
- Cancer ceg y groth
- Cancer yr ysgyfaint
- Cancer y brostad

Triniaeth ar gyfer cancer

- Cemotherapi
- Radiotherapi
- Sepsis a chanser
- Sgîl-ffeithiau triniaeth cancer
- Llawfeddygaeth

Byw â chanser

- Hawlio budd-daliadau pan mae gennych ganser
- Problemau bwyta a chanser
- Bwyta'n iach
- Help gyda chostau pan mae gennych chi ganser
- Pobl LHDTTC+ a chanser
- Blinder (lluadded) a chanser

Diwedd oes

- Diwedd oes

I weld y wybodaeth hon, ewch i macmillan.org.uk/translations

I gael rhagor o gymorth i ddeall gwybodaeth, ewch i macmillan.org.uk/understandinginformation

Cyfeiriadau a diolchiadau

Mae'r wybodaeth hon wedi ei hysgrifennu a'i golygu gan dîm Datblygu Gwybodaeth Canser Cymorth Canser Macmillan. Mae wedi'i chyfieithu i'r iaith hon gan gwmni cyfieithu.

Mae'r wybodaeth sydd wedi'i chynnwys yn seiliedig ar ein cynnwys budd-daliadau sydd ar gael yn Saesneg ar ein gwefan.

Mae'r wybodaeth hon wedi'i hadolygu gan arbenigwyr perthnasol a'i chymeradwyo gan aelodau o Ganolfan Arbenigedd Clinigol Macmillan neu uwch glinigwyr neu arbenigwyr eraill.

Diolch hefyd i'r bobl sydd wedi eu heffeithio gan ganser a adolygodd y wybodaeth hon.

Mae'n holl wybodaeth yn seiliedig ar y dystiolaeth orau sydd ar gael. Am ragor o wybodaeth am y ffynonellau a ddefnyddiwn, cysylltwch â ni yn informationproductionteam@macmillan.org.uk

Adolygwyd y cynnwys: 2025

Adolygiad arfaethedig nesaf: 2028

MAC15139_Welsh_E05

Rydym yn gwneud pob ymdrech i sicrhau bod y wybodaeth a ddarparwn yn gywir ac yn gyfredol ond ni ddylid dibynnu arni yn lle cyngor proffesiynol arbenigol sydd wedi'i deilwra i'ch sefyllfa. Cyn belled ag y caniateir gan y gyfraith, nid yw Macmillan yn derbyn atebolrwydd mewn perthynas â defnyddio unrhyw wybodaeth a gynhwysir yn y cyhoeddiad hwn neu wybodaeth trydydd parti neu wefannau sydd wedi'u cynnwys neu y cyfeirir atynt ynddo.

© Cymorth Canser Macmillan 2025, elusen gofrestredig yng Nghymru a Lloegr (261017), Yr Alban (SC039907) ac Ynys Manaw (604). Hefyd yn gweithredu yng Ngogledd Iwerddon. Cwmni cyfyngedig trwy warant, wedi ei gofrestru yng Nghymru a Lloegr rhif cwmni 2400969. Rhif cwmni Ynys Manaw 4694F. Swyddfa gofrestredig: 3ydd Llawr, Bronze Building, The Forge, 105 Sumner Street, Llundain, SE1 9HZ. Rhif TAW: 668265007





Claiming benefits when you have cancer: English

This information is about claiming benefits when you have cancer.

If you have any questions about this information, ask your doctor or nurse at the hospital where you are having treatment.

You can also call Macmillan Cancer Support on freephone 0808 808 00 00, 7 days a week, 8am to 8pm. We have interpreters, so you can speak to us in your own language. When you call us, please tell us in English which language you need.

There is more cancer information in this language and other languages at [macmillan.org.uk/translations](https://www.macmillan.org.uk/translations)

This information is about:

- What are benefits?
- If you were not born in the UK
- If you have care or mobility needs
- If you cannot work or have a low income
- If you look after someone with cancer
- Help with housing costs
- If you are of pension age
- What to do next
- Getting the right care and support for you
- How Macmillan can help you
- More information in your language
- References and thanks

What are benefits?

Benefits are payments from the government to people who need help with the cost of living. When you have cancer, you might be able to get benefits if you:

- are ill
- have a disability
- have a low income
- are looking after someone.

There are many different benefits. In this factsheet we explain some common ones.

If you were not born in the UK

You may not be able to get some benefits if you:

- have come from another country to live or work in the UK
- are a person seeking asylum.

The rules can be hard to understand and can depend on which country you and your family are from. You can call Macmillan on 0808 808 00 00 and speak to one of our advisers for advice.

If you have care or mobility needs

The benefits you can claim are different depending on where you live and if you are above or below the State Pension age. This age depends on when you were born. You can find out your State Pension age at gov.uk/state-pension-age

For people living in England, Wales or Northern Ireland:

- **Personal Independence Payment** is for people under State Pension age who have problems with everyday tasks, getting around, or both. The problems are because of long-term health conditions or disability.
- **Attendance Allowance** is for people who are State Pension age or over who have personal care needs because of an illness or disability.

For people living in Scotland:

- **Adult Disability Payment** is for people under State Pension age who have problems with everyday tasks, getting around, or both. The problems are because of long-term health conditions or disability.
- **Pension Age Disability Payment** is for people who are State Pension age or over who have personal care needs because of an illness or disability.

If the cancer cannot be cured, you may be able to apply for these benefits under special rules. These rules mean you will get the benefit quickly and at the highest amount. Your doctor or nurse can help you with this.

If you cannot work or have a low income

- **Statutory Sick Pay** is for people who need to take time off from their job because they are ill. If you qualify for this, your employer must pay it to you each week. They will pay it for up to 28 weeks of illness.

- **Employment and Support Allowance** is for people under State Pension age who have an illness or disability that affects how much they can work. You may be able to get this benefit if you cannot work or can only do a small amount of work.
- If you do not earn much money or cannot work, you may be able to get **Universal Credit**. This will depend on where you live. The way to make a claim will depend on where you live. If you live in England, Scotland and Wales, visit gov.uk/universal-credit If you live in Northern Ireland, visit nidirect.gov.uk/universal-credit

If you look after someone with cancer

If you look after someone with a lot of care needs, you may get:

- **Carer's Allowance** if you live in England, Wales or Northern Ireland
- **Carer Support Payment** if you live in Scotland.

You must be aged 16 or over. You must be caring for the person for at least 35 hours a week. You do not need to be related to them or living together. You may get this benefit even if you do some paid work.

- **Carer's Credit**. This does not give you any money. But it helps protect your right to a State Pension later in life. You must look after at least one person for 20 hours or more a week to get it.

Help with housing costs

- If you can get **Universal Credit**, you may be able to get a payment to help with your rent or other housing costs.
- **Housing Benefit** can help you pay your rent if you have a low income and are State Pension age. It may also help if you are living in supported, sheltered or temporary housing.

If you are of pension age

- **State Pension** is a regular payment you can get from the government when you reach a certain age. This age depends on when you were born. You can find out your State Pension age at gov.uk/state-pension-age
- **Pension Credit** is for people who have reached State Pension age and have a low income. It gives you an extra amount on top of your State Pension.

What to do next

In this information, we have only talked about some of the benefits that are available. It is a good idea to talk to one of our advisers to find out more about benefits. You can call us free on 0808 808 00 00.

You can find more information and apply for benefits online. Visit:

- [gov.uk](https://www.gov.uk) if you live in England, Scotland or Wales
- [socialsecurity.gov.scot](https://www.socialsecurity.gov.scot) if you live in Scotland
- [nidirect.gov.uk](https://www.nidirect.gov.uk) if you live in Northern Ireland.

Getting the right care and support for you

If you have cancer and do not speak English, you may be worried that this will affect your cancer treatment and care. But your healthcare team should offer you care, support and information that meets your needs.

We know that sometimes people may face extra challenges in getting the right support. For example, if you work or have a family you might also have worries about money and transport costs. All of this can be stressful and hard to cope with.

How Macmillan can help you

At Macmillan, we know how a cancer diagnosis can affect everything, and we are here to support you.

Macmillan Support Line

We have interpreters, so you can speak to us in your language. Just tell us, in English, the language you want to use.

Our expert advisers on the Macmillan Support Line can help with medical questions or be there to listen if you need someone to talk to. We can also talk to you about your money worries and recommend other useful organisations that can help. The free, confidential phone line is open 7 days a week, 8am to 8pm. Call us on 0808 808 00 00.

Macmillan website

Our website has lots of information in English about cancer. There is also more information in other languages at [macmillan.org.uk/translations](https://www.macmillan.org.uk/translations)

We may also be able to arrange translations just for you. Email informationproductionteam@macmillan.org.uk to tell us what you need.

Information centres

Our information and support centres are based in hospitals, libraries and mobile centres. Visit one to get the information you need and speak with someone face to face. Find your nearest centre at macmillan.org.uk/informationcentres or call us on 0808 808 00 00.

Local support groups

At a support group, you can talk to other people affected by cancer. Find out about support groups in your area at macmillan.org.uk/supportgroups or call us on 0808 808 00 00.

Macmillan Online Community

You can also talk to other people affected by cancer online at macmillan.org.uk/community

You can access it at any time of day or night. You can share your experiences, ask questions, or just read through people's posts.

More information in your language

We have information in your language about these topics:

Signs and symptoms of cancer

- Signs and symptoms cards

If you are diagnosed with cancer

- Cancer care in the UK
- Healthcare for refugees and people seeking asylum
- If you are diagnosed with cancer

Types of cancer

- Bowel cancer
- Breast cancer
- Cervical cancer
- Lung cancer
- Prostate cancer

Treatment for cancer

- Chemotherapy
- Radiotherapy
- Sepsis and cancer
- Side effects of cancer treatment
- Surgery

Living with cancer

- Claiming benefits when you have cancer
- Eating problems and cancer
- Healthy eating
- Help with costs when you have cancer
- LGBTQ+ people and cancer
- Tiredness (fatigue) and cancer

End of life

- End of life

To see this information, go to macmillan.org.uk/translations

For more support to understand information, go to macmillan.org.uk/understandinginformation

References and thanks

This information has been written and edited by Macmillan Cancer Support's Cancer Information Development team. It has been translated into this language by a translation company.

The information included is based on our benefits content available in English on our website.

This information has been reviewed by relevant experts and approved by members of Macmillan's Centre of Clinical Expertise or other senior clinicians or experts.

Thanks also to the people affected by cancer who reviewed this information.

All our information is based on the best evidence available. For more information about the sources we use, please contact us at informationproductionteam@macmillan.org.uk

Content reviewed: 2025

Next planned review: 2028

MAC15139_English_E05

We make every effort to ensure that the information we provide is accurate and up-to-date but it should not be relied upon as a substitute for specialist professional advice tailored to your situation. So far as is permitted by law, Macmillan does not accept liability in relation to the use of any information contained in this publication or third-party information or websites included or referred to in it.

Tudalen 13 o 14 Dalen ffeithiau Macmillan 2025: Hawlio budd-daliadau pan mae gennych ganser

© Macmillan Cancer Support 2025, registered charity in England and Wales (261017), Scotland (SC039907) and the Isle of Man (604). Also operating in Northern Ireland. A company limited by guarantee, registered in England and Wales company number 2400969. Isle of Man company number 4694F. Registered office: 3rd Floor, Bronze Building, The Forge, 105 Sumner Street, London, SE1 9HZ. VAT no: 668265007

